

Nerocina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Cekovni račun: Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inserate.
Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Neznosno stanje

Hitro — tako nepogrešno kažejo vsa znamenja — se bližamo višku neznosnega stanja, ki ga preživlja te dni Evropa in z njo ves svet. Hitro, pravimo, toda vse prepočasi za živce narodov, ki so že toliko časa napeti do skrajnosti in ne morejo več prenašati odlašanja. Zakaj vse normalno življenje je zastalo. Cloveštvo živi v nepretrganem strahu, ki je čedalje hujši, razpoloženje je tako, da zahteva odločitve po pregovoru, da je strahotni konec boljši od strahu brez konca.

Medtem pa položaj še vedno ni razjasnjen in slej ko prej živimo med strahom pred vojno in gorečo željo, da se vzpostavi mir. Gotovega ni nič drugega, kakor da se na vseh mejah in po vseh državah delajo priprave za vojno ali za zagotovitev varnosti in neodvisnosti tistih držav, ki ne želijo, da bi bile potegnjene v krvavo vihar. Nemški kancler Hitler je poslal angleški vladi spomenico, v kateri poudarja svojo željo, da bi se mir ohranil, kakor je to rekel tudi v pismu francoskemu ministrskemu predsedniku Daladieru, in predlaga svoje pogoje, da se uredniško nemške zahteve glede Gdanska in poljskega Primorja. Angleška vlada je v ponedeljek popoldne na Hitlerjeve predloge odgovorila baje v tem smislu, da vztraja na svojem stališču, da bo Poljski brezpogojno priskočila na pomoč, če bi bila napadena, da pa ne izključuje možnosti pogajanj in baje predlaga začasno premirje, da bi se na ta način ustvarilo ugodnejše ozračje za sporazum. V zadnjem hipu pa poročajo, da je dospel v London italijanski prosvetni minister Grandi, ki je bil svoj čas italijanski poslanik pri angleški vladi in je prinesel s seboj Mussolinijev predlog, kako doseči pomirjenje in sporazum med Poljsko in Nemčijo. Medtem pa so že dospel prve angleške čete na francosko-nemško mejo.

Kakor vidimo, bomo čakali še nekaj dni, preden bomo vedeli, ali bo vojna res izbruhnila ali pa se bo pokazala na vseh straneh pripravljenost za pravilno in častno rešitev spornih vprašanj, med katerimi je vprašanje Gdanska samo eno. To zavlačevanje, čeprav bo ostalo samo v mejah par dni, seveda ne more pomiriti narodov sveta, ki silijo na čim prejšnjo rešitev obstoječe strahotne napetosti. Temu daje izraza tudi glasilo »Osservatore Romano« v svojem uvodniku od nedelje. Pravi, da so tako papež, kakor belgijski kralj in predsednik Združenih držav Severne Amerike jasno pokazali edino pot, kako je mogoče ohraniti mir, in sicer tako, da bosta nevarnost vojne in strah pred njo odrezana. Vse te avtoritativne osebnosti predlagajo konferenco vseh prizadetih sil, ki se mora nemudoma sestati s trdnim namenom vseh udeležencev, da se doseže skupen lojalen sporazum. Vsi trije so izrekli, da se mora že sedaj vsak odločiti brezpogojno namere, da bi spor reševal s silo. Šele, ko bodo vsi s popolno gotovostjo lahko računali, da nihče ne bo prijel za orožje v nobenem primeru, bo mogoče, da se državni vsedejo za skupno mizo. Če se sklene med tem časom premirje, se mora skleniti s skupno in odkrito voljo, da mu bo sledil tudi resnični mir, ne pa, da bi premirje bilo samo premor v vojni, ki se je z velikanskimi pripravami nanjo prav za prav že začela. In tudi mir ne sme biti samo začasen, ampak se mora naslanjati na trdno voljo vseh odgovornih državnikov, da se bodo ustvarile trajne podlage miru na pravici in morali ter na spoštovanju pravic vsakega naroda in vsake države, kakor je to posebno odločno poudaril predsednik Združenih držav Roosevelt, ki želi, da bi se po lojalnem sporazumu o obstoječih sprih, kolikor se morejo sedaj več ali manj zadovoljivo rešiti, stopnjema olajšalo breme oboroževanja in da bi se odprla pot za mednarodno trgovino ob enem z vprašanjem surovin, ki so vsaki državi potrebne za normalno življenje.

Če se državni ne bodo poslužili tega sredstva in bodo krizo samo odgodili, bo vojna neizogibna pozneje. Kar vsi narodi brez razlike hočejo, je to, da bi se ne prepričala samo katastrofa, ki preti sedaj, ampak da bi se onemogočila tudi za bodoče.

Henderson prinaša usodni odgovor:

Angleška vlada je na posebni seji sestavila odgovor Hitlerju

Danes popoldne bo v angleškem parlamentu govoril Chamberlain

London, 28. avgusta. b. Odgovorni britanski krogi poudarjajo, da smatra angleška vlada za najprikladnejšo metodo pomiritve sporov neposredna pogajanja med Berlinom in Varšavo. To bi bilo potrebno že zaradi tega, da se pomiri ozračje, ki za sedaj sploh onemogoča vsaka resna pogajanja. Anglija je tudi pripravljena jamčiti pogodbo, ki bi jo event. sprejela Berlin in Varšava.

Iz vsega gornjega sledi, da bo britanska vlada izročila Hitlerju potom svojega berlinskega veleposlanika sira Hendersona odgovor, ki bo podoben onemu, katerega je včeraj izročil francoski veleposlanik v Berlinu g. Coulondre g. Hitlerju, ki ga je pa odbil.

Rim, 28. avgusta. b. V dobro poučenih krogih se je razširila novica, da obstojajo izglede za sklicanje konference 5 velesil, in sicer Velike Britanije, Francije, Italije, Nemčije in Rusije. Namen konference bi bil ta, da se izdela sporazum glede Gdanska. Ta novica se nahaja na četrti sporočilo Hitlerja Mussoliniju, ki ga je prejel v teku zadnjih 24 ur. Prav tako tudi italijanski tisk dela danes gotove aluzije v tej smeri. Poljska vlada bi bila na tej konferenci zastopana po svojem opazovalcu.

London, 28. avgusta. AA. Reuter: Po seji vlade ni bilo izdano nobeno uradno sporočilo. Izve se tudi, da še ni bil določen dan za novo vladno sejo. Poučeni krogi pa trdijo, da je bilo na današnji seji končno odobreno besedilo odgovora Hitlerju.

London, 28. avgusta. AA. Reuter: Danes je bila seja angleške vlade. Poprje pa je bil poklican v predsedstvo vlade Greenwood. Seja vlade je trajala do 12.50.

Popoldne se sestane parlament

London, 28. avgusta. AA. Reuter: Seja parlamenta je določena za jutri ob 14.05.

Izmenjava usodnih pisem:

Daladier pravi:

„Borili se bomo ob Poljski“

Hitler:

„Zahtevam Gdansk in Koridor“

Berlin, 28. avg. AA. DNB: Ministrski predsednik Daladier je dal sredi četrtnarjem izjavo o zamenjavi pisem med njim in voditeljem nemškega rajha. V tej svoji izjavi je Daladier stavil nekatere pripombe o vsebini teh pisem ter potegnil iz tega gotove zaključke, javnosti pa vsebino teh pisem ni sporočil. Da bi bila javnost v popolni meri poučena o stvari, nemški poročevalski urad objavlja besedilo teh pisem.

Daladierovo pismo

Zelo spoštovani državni kancler!

Francoski poslanik v Berlinu mi je izročil vaše osebno sporočilo. V tem trenutku, ko vi govorite o najtežjih odgovornostih, ki jih kdajkoli moreta prevzeti dva šefa vlade, to je, da preliva kri dva velika naroda, ki težita samo za tem, da bi živel v miru in delu, sem dolžan tako vam osebno kakor tudi našima dvema narodoma povedati, da usoda miru še vedno leži v vaših rokah. Vi ne morete dvomiti o mojih čustvih do Nemčije niti o miroljubnih čustvih Francije do vašega naroda. Noben Francoz ni storil več kot jaz, da med našima dvema narodoma okrepi ne samo mir, pač pa tudi iskreno sodelovanje v interesu Evrope in sveta. Edino to je možno predpostavljati, da vi smatrate, da ima francoski narod manj visoke pojme o časti kot pa nemški narod. Vi ne morete dvomiti, da bo Francija svoje obveznosti do drugih držav zvesto izvršila, n. pr. do Poljske, to države pa — o tem sem prepričan — žele živeti v miru z Nemčijo. Obe ti dve prepričani sta popolnoma v skladu druga z drugim. Do danes ne obstoji ničesar, kar bi moglo preprečiti mirno rešitev mednarodnega položaja, krize, ki odgovarja časti in dostojanstvu vseh narodov samo, če je na vseh straneh enaka volja ohraniti mir. S tem, ko pravim, da

Usoda Evrope bo v nekaj urah odločena

Pariz, 28. avg. c. Nocofjšnji »Temps« piše, da je sedaj položaj tako razčiščen, da se bo usoda Evrope odločila v nekaj urah. Dogodki se razvijajo tako naglo, da jih ne more nikdo več zavreči.

Henderson odpotoval v Berlin

London, 28. avgusta. AA. (Reuter.) Angleški veleposlanik v Berlinu Henderson, ki je večkrat dolgo razpravljal s Chamberlainom in lordom Halifaxom, je odpotoval danes popoldne v Berlin.

Berlin, 28. avgusta. AA. (Havas.) Italijanski veleposlanik Attolico je bil sprejet danes popoldne pri Hitlerju.

London, 28. avgusta. AA. (Havas.) V dobro poučenih krogih trdijo, da je angleška vlada danes popoldne sprejela besedilo angleškega odgovora Hitlerju.

Tajna nemška posredovalca v Londonu in Parizu

Pariz, 28. avgusta. b. Poročajo, da je tudi v Pariz prispel povsem tajno nemški emisar. Ni še znano, kateri osebi je nemška vlada poverila to izredno važno nalogo.

London, 28. avgusta. b. Po še nepotrjenih novicah je bil v tajinstvenem letalu, ki je včeraj pristalo na londonskem letališču, najhiti sotruden nemškega zunanjega ministra g. von Ribbentropa g. Schmidt, ki je prispel v London v posebni misiji.

ima Francija to dobro voljo, izjavljam to v imenu vseh njenih zaveznikov. Osebnost prevzemam jamstvo, da je Poljska tudi danes pripravljena, kakor je bila vedno, da se v mednarodnih odnosih uvede postopek svobodnega sporazuma, kakršen edino mora obstajati med dvema suverenima narodoma. Sklepejoč se na svojo vest, vam morem zagotoviti, da med vsemi nesoglasji, ki so nastala med Nemčijo in Poljsko v zvezi z vprašanjem Gdanska, ni niti enega nesoglasja, ki ga ne bi bilo mogoče rešiti potom takšnega postopka na miren in pravičen način. Sklepejoč se na svojo čast, da v jasno določeni in iskreni solidarnosti Francije s Poljsko in njenimi zavezniki ni niti enega momenta, ki bi na kakršenkoli način mogel odrekat voljo moje domovine, da se ohrani mir. V tako težkem trenutku, kakršen je sedanj, verujem iskreno, da noben človek, ki ima plemenita čustva, ne bi mogel razumeti, da se začneja razruševalna vojna, ne da bi bil prej storjen še zadnji poskus za miroljubno rešitev spora med Nemčijo in Poljsko. Vaša želja za mir bi mogla služiti z največjo odločnostjo v tem cilju, da pri tem nikakor ne bi škodovala časti Nemčije.

Jaz kot predsednik francoske vlade, ki želim, da vlada dobra harmonija med francoskim in nemškim narodom, in ki sem na drugi strani vezan s Poljsko z vezmi prijateljstva in dano besedo, sem pripravljen zastaviti vse svoje sile, ki jih premore iskren človek, da tak poskus zadovoljivo privedem k cilju. Kakor vi, tako sem bil tudi jaz v pretekli svetovni vojni bojevnik na fronti. Nama obema je dobro znano, kakšno odvratnost in obsodbo je zapustilo vojno pustošenje med narodi brez ozira na to, kako se je vojna končala. Ideja, ki si jo jaz morem zamisliti o vaši odgovorni vlogi kot voditelja nemškega naroda na poti k miru in izvršitvi njegove naloge pri skupnem delu civilizacije, mi je prinesla misel, da zaprosim za vaš odgovor na ta moj predlog. Če bi francoska in nemška kri mogla spet teči kot pred 25 leti v še daljši in grozovitejši vojni, potem bo vsak teh dveh narodov vodil boj, nadejajoč se svoje zmage, toda na koncu bo najbolj gotovo zmagalo razdejanje in barbarstvo.

Hitlerjev odgovor

Visoko spoštovani g. predsednik min. sveta! Razumem misli, ki jih vi izražate. Tudi jaz nisem nikdar prezrl visoke odgovornosti, ki jo imajo oni, kateri so postavljeni, da vodijo usodo narodov. Kot stari bojevniki s fronte poznam prav tako kakor tudi vi vojne strahote. Vse to spoznanje in vse to skušnje so me privedle do tega, da sem se iskreno prizadeval, kako bi odstranil vse, kar vodi do sporov med našima dvema nara-

doma. Jaz sem svojčas francoskemu narodu dal odkrito zagotovilo, da je vrnitev Posartja predpogoj za takšno preprečevanje vseh sporov. Po vrnitvi te pokrajine sem takoj na svečan način ponovil, da se odrekamo kakršnihkoli zahtev, ki bi se mogli nanašati na Francijo. Nemški narod je odobril to moje stališče. Kakor ste se vi sami o priitki svojega zadnjega bivanja tu mogli prepričati, nemški narod ni čutil in ne čuti nasproti svojemu nekdanjemu hrabremu nasprotniku nobene mržnje in nobenega sovraštva, ker se zaveda svojega lastnega zadržanja. Nasprotno temu, dosega miru na naši zahodni meji je dovedla do čedalje večje simpatije, ki se je večkrat pokazala na naravnost demonstrativni način. Zgraditev velikih trdnjav na zahodu, trdnjav, ki so požrle mnogo milijard in jih še požirajo, pomeni za Nemčijo dokaz, da je sprejela in končno veljavno določila nemške meje v tej pokrajini. Nemški narod se je odrekel na ta način dvema pokrajinama, ki sta nekdanj pripadali staremu rajhu in ki sta bili pozneje spet osvojeni za ceno mnogo krvi, in ki sta bili končno za ceno še večjega prelivanja krvi tudi branjeni. Ta odgovor, kakor boste, ekscelence, tudi sami priznali, ni bila nobena taktična poteza, manifestirana samo na zunan, pač pa pomeni trdno odločenost, ki je bila dosledno potrjena tudi po vseh naših ukrepih. Vi, gospod predsednik min. sveta, ne bi mogli navesti niti enega primera, primera, v katerem sem se z eno samo vrsto ali z eno samo besedo pregrešil proti tej končno veljavni določitvi nemške meje na zahodu. Veroval sem, da sem s to odpovedjo in s tem svojim stališčem odstranil vse, kar bi moglo biti sporno med obema narodoma in kar bi moglo privedi do spopada in do tega, da se ponovi tragika iz let 1914 do 1918. Ta omejitve nemških življenjskih zahtev na zahodu se ne more nikakor razumeti v tem smislu, da bi v ostalih pokrajinah sprejemala versajsko pogodbo. Jaz sem v resnici vsaj v teku teh let poskušal doseči s pogajanj revizijo vsaj onih določb tega diktata, ki so v največji meri nemogoče in nesprejemljive. To je bilo nemogoče. Stevilnim uvidnim ljudem pri vseh narodih je bilo znano in jasno, da do te revizije mora priti. Karkoli sicer lahko navajate proti mojim metodam, ne morete pa zanikati, da se mi je brez prelivanja krvi posrečilo doseči rešitev, ki ni bila samo v interesu Nemčije, pač pa je tudi mnogo drugih državnikov rešila obveznosti, da bi morali pred svojimi narodi zagovarjati revizijo. V vsakem primeru mi bo vaša ekscelence priznala eno: Revizija je morala priti. Versajski diktat je bil neznosen. Noben Francoz, ki ima kolikaj časti, niti vi, gospod Daladier, ne bi bili v podobnem položaju drugače postopali, kakor pa sem postopal jaz. Jaz sem tudi zdaj v tem smislu poskušal odstraniti iz sveta najbolj nerazumljiv ukrep versajškega diktata. Jaz sem poljski vladi stavil ponudbo, zaradi katere se je nemški narod začel hati. Nihče drugi razen mene ne bi mogel sploh biti tako korajžen, da bi stopil s takšno ponudbo pred javnost. Toda to sem mogel storiti tudi samo enkrat. Gojim najgloblje prepričanje: če bi bila zlasti Anglija v tedanjem času, namesto da je začela divji časopisni boj proti Nemčiji, namesto da je razširjala glasove o nekakšni mobilizaciji v Nemčiji, na kakršenkoli način svetovala Poljski, naj bi zadovoljila, bi Evropa tudi danes kakor v teku 25 let, mogla uživati najpopolnejši mir. Toda na ta način je najprej s pomočjo lazi o nemških napadalških težnjah bilo vznemirjeno poljsko javno mnenje. Poljski vladi je bila otežkočena potrebna jasnost pri sklepih in predvsem skaljen pogled na meje realnih možnosti s tem, da je bila dana znana obljuba o jamstvih. Poljska vlada je zavrnila moje predloge. Poljska javnost je gotovo prepričana, da se bo zdaj Velika Britanija borila za Poljsko, in je začela postavljati zahteve, ki bi jih bilo morda treba označiti kot smešno norost, če ne bi bile tako brezkončno nevarne. In tedaj se je začel neznojni teror, duševno in gospodarsko preganjanje Nemcev, v pokrajinah, ki jih je rajh odstopil in v katerih živi vendar poldrug milijon Nemcev. Nočem tu govoriti o strahotah, ki so se dogodile. V samem Gdanku so poljske oblasti stalno prekrševale svoje kompetence in na ta način prepričale tamkajšnje prebivalstvo v čedalje večji meri, da je brez upanja na rešitev prepuščeno samovolji države, ki je tuja narodnostnemu značaju tega mesta in njegovega prebivalstva.

Ali smem zdaj vprašati vas, gospod Daladier, kako bi vi postopali kot Francoz, če bi bila zaradi kakakega nesrečnega koea vojne, ki ste jo vodili hrabro, ena vaših pokrajin odcepljena od matere domovine, po hodniku, ki bi bil pod tujo oblastjo, in če bi kako veliko mesto, recimo Marseille ne moglo priznati svoje pripadnosti k Franciji, in če bi bili Francozi, nastanjeni v teh pokrajinah, izpostavljeni preganjanju, zatiranju in čedalje bolj umoru. Vi, gospod Daladier, ste Francoz in jaz zato vem, kako bi postopali. Jaz sem, gospod Daladier, Nemec. Nikar ne dvomite v mojo čast in v to, da se zavedam dolžnosti postopati prav tako. Če bi tudi vas zadela taka nesreča, kakor je nas, potem bi, g. Daladier, tudi

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zagrebnika vremenska napoved. Delno oblačno s krajevnimi padavinami.

Zemljenska vremenska napoved. Pretežno vedro v zahodni polovici, delno oblačno na vzhodu, kjer bo tu pa tam dež. Jutrnja megla bo v dolinah in kotlinah. Toplota se ne bo znatno spremenila.

Kanada posreduje za mir

Mussolini je ugodno odgovoril

Ottawa, 28. avg. AA. Havas. Kanadska vlada do sedaj še ni sprejela nobenega odgovora kanclerja Hitlerja na poslanico, ki jo je na Hitlerja naslovil Mackenzie King. Mussolini pa je odgovoril, da bo storil vse, kar se da za storiti za rešitev miru.

Ottawa, 28. avg. AA. Reuter. Predsednik kanadske vlade Mackenzie King je prejel od Mussolinija brzojavko po kablo, v kateri predsednik italijanske

vlade odgovarja na včerajšnjo njegovo poslanico. Mussolini je izjavil, da ne bo varčeval s svojimi prizadevanji, da reši mir na svetu, trajen in pravičen mir.

New York, 28. avg. AA. Stefani. Listi objavljajo odgovor Mussolinija na apel kanadskega ministrskega predsednika. Tisk poudarja, da je Mussolini prevzel nalogo za rešitev miru.

Prihod Hrvatov v Belgrad

Priredili so jim navdušen sprejem

Belgrad, 28. avgusta. m. Dogodek današnjega dne je bil v prestolnici prihod hrvatskih ministrov v Belgrad zaradi prevzema poslov v posameznih resorjih. Vsi hrvatski ministri, ki so po doseženem sporazumu stopili v Cvetkovičev vlad, so odstopali iz Zagreba s prvimi ljubljanskimi vlaki. Njihove salonske vagona so v Zemunu odpeli ter so ob 8.20 iz njih napravili poseben vlak in je privozil na belgradsko postajo točno ob 8.30. Ob 7.30 je podpredsednik vlade dr. Vladko Maček s svojim kabinetnim šefom dr. Jukičem ter ministri dr. Androsom, dr. Torbarjem in dr. Smoljanom na zemunski postaji izstopil iz salonskega vagona in se podal pred železniško postajo, kjer se je nato dalj časa sprehal po donjavski obali. Ljudstvo ga je povsod toplo pozdravljalo. Novi notranji minister Stanoje Mihailović je medtem sprejel v svojem salonskem vagonu upravnika mesta Belgrada Dragoslava Lazića, ki mu je poročal o tekočih poslih. Ob 8 se je dr. Maček s svojimi tovariši vrnil v salonski vagon, kjer je ostal novi finančni minister gosp. dr. Šutej.

Časnikarji so ob tej priliki g. dr. Mačka proslili za izjavo, ki jo pa tokrat niso dobili.

Na belgradski postaji, pred postajo in v Nemanjini ulici ter vse do predsedstva vlade se je medtem zbrala večstotna množica, ki je čakala na prihod hrvatskih ministrov. Sam peron je bil določen za zbirališče za predsednika vlade in za zastopstvo posameznih političnih strank in hrvatskih organizacij iz Belgrada in Zemuna. Od zastopstev političnih skupin je bilo posebno številno zastopstvo krajevnega odbora JRZ za Belgrad, Zemun in Pančevo s predsednikom dr. Radonićem na čelu, dalje zemljoradniške politične skupine, ki sta jo vodila šef te stranke dr. Gavrilović in novi kmetijski minister dr. Čubrilovič ter bivši narodni poslanec dr. Tupanjanin. Samostojne demokrate sta med drugim zastopala Sava Selenić in dr. Popovac, Demokratsko levoico je zastopal dr. Smiljanić.

Malo pred prihodom posebnega vlaka se je pripeljal na postajo predsednik vlade g. Dragiša Cvetković, ki ga je številna množica pozdravila z vzkliki »Živijo Cvetković! Živijo sporazum!«. Na postajo so poleg predsednika vlade prišli še ministri za telesno vzgojo ljudstva Jevrem Tomić, bivši pravosodni minister dr. Ružič in bivši poštini minister Jovan Altiparmaković.

Posebni vlak s hrvatskimi ministri je pripeljal na belgradsko železniško postajo točno ob 8.30.

Podpredsednik vlade dr. Vladko Maček se je takoj po ustavitvi vlaka ustavlil vidno zelo dobro razpoložen pri vratih svojega vagona. K njemu je takoj pristopil predsednik vlade Dragiša Cvetković ter se z dr. Mačkom prisrčno pozdravil. Za dr. Mačkom so iz salonskega vagona izstopili vsi ostali hrvatski ministri. Navzoča množica je g. predsednika vlade Dragiši Cvetkoviću in podpredsedniku vlade dr. Vladku Mačku ter hrvatskim ministrom priredila navdušene ovacije ter vzklikala »Živijo sporazum!«. Vzklikanje množice se je z železniškega perona preneslo tudi na prostor pred železniško postajo, kjer sta se kmalu po prihodu vlaka pojavila Dragiša Cvetković in dr. Vladko Maček. Posamezne skupine so predsednika vlade in dr. Mačka obule s cvetjem, dr. Maček sam pa je prejel več šopkov cvetja. Predsednik vlade in podpredsednik dr. Maček sta sedla v prvi avtomobil in se počasi pejala proti predsedstvu vlade in med potjo odzdravljala navdušeni množici. Za predsednikom vlade so se vozili vsi ostali ministri. Številna množica je toplo pozdravljala predsednika in podpredsednika vlade ter ostale ministre tudi pred predsedstvom vlade, kjer so se avtomobili ustavili in sta Dragiša Cvetković in dr. Vladko Maček odšla v palačo predsedstva vlade. Pred predsedstvom vlade se je zgrnila tudi vsa množica, ki je bila prej pred postajo in vzklikala Cvetkoviću in dr. Mačku, tako da sta se morala pojaviti na balkonu in množici odzdravljati. Ministrski predsednik Dragiša Cvetković in dr. Vladko Maček sta imela v predsedstvu vlade krajšo konferenco. Po tej konferenci je dr. Maček odšel v svoj kabinet v drugem nadstropju, ki se nahaja v bivšem kabinetu finančnega ministra.

Govor predsednika vlade v Nišu o sporazumu s Hrvati

Niš, 28. avg. AA. Danes zvečer se je zbralo več kot 15.000 oseb, mešanec in kmetov iz Niša ter okolice pred bansko palačo v Nišu, katerim je z balkona banske palače predsednik vlade g. Dragiša Cvetković med burnimi pozdravi govoril sledeč govor:

Nikdar nisem dvomil v iskrena čustva in v patriotsko razumevanje ter veliko ljubezen, ki so jo zmerom in v vsakem trenutku mešani Niša znali tako samohotno in tako iskreno pokazati, kadar so bili v razpravi splosni interesi države in naroda. Tudi pri tej priliki vidim, da vas je semkaj v tako ogromnem številu pripeljala iskrena ljubezen in iskrena čustva za dobro kralja (burni vzkliki živel kralj!), za blagor države in za boljše bodočnost našega naroda. (Dolgotrajno odobravanje.) V teh težkih trenutkih, ko so se nad Evropo pojavili temni oblaki, taki oblaki, ki nas skoraj zapeljujejo v obup, če pomislimo, da more vsak trenutek nastopiti težka katastrofa, v teh težkih trenutkih mislim, da je vsem iskrenim rodoljubom dobrodošel sporazum Srbov, Hrvatov in Slovencev, kije prišel v pravem trenutku, ko je bil ravno najbolj potreben, da bodo naše vrste čim bolj strnjene in pripravljene, da bomo tudi za ceno največjih žrtv branili domovino pred vsako nesrečo, ki bi jo v tej svetovni zmedbi mogla zadeti. Zato mislim, da je sporazum Srbov in Hrvatov od leta 1918 pa do danes eden izmed največjih dogodkov v zgodovini naše države in našega naroda. (Tako je!) Sporazum pomeni predvsem duhovno mobilizacijo narodnih sil Srbov, Hrvatov in Slovencev. Sporazum pomeni konec tisti nesrečni notranji vojni, ki nas je 20 let tlačila. Sporazum pomeni konec vsem tistim trenjem in medsebojnim borbam, sporazum pomeni boljše bodočnost, boljše življenje in večjo srečo za našo državo in za naš narod. (Ploskanje in navdušeno dolgotrajno odobravanje.)

Sporazum pomeni končno ojačenje izgubljenega zaupanja, kar je bistvenega pomena za naše skupno življenje. Od danes naprej mora nastati med nami iskreno bratovsko zaupanje ter iskrena bratovska ljubezen in samo na tem zaupanju moremo graditi naprej srečnejšo in boljše bodočnost našemu narodu in naši državni skupnosti. Ljudstvo

nega ministra. Finančni minister dr. Šutej pa je zavezal prestore v kabinetu finančnega ministra. Zraven njega ima svoj kabinet tudi minister brez listnice dr. Bariša Smoljan.

Vrnitev ministra dr. Kreka

Belgrad, 28. avg. AA. Danes ob 10 dopoldne se je vrnil v Belgrad gradbeni minister dr. M. Krek s svojo gospo. Na železniški postaji so ga sprejeli in pozdravili pomočnik ministra inž. Stanislav Josipović, načelnik oddelka za ceste inž. Vojta Boček ter osebje kabineta. Minister se je dobro razpoložen zadržal nekaj časa v razgovoru s prisotnimi, nato pa se je vrnil v gradbeno ministretvo, kjer je prevzel spet svoje delo.

Vlada narodnega sporazuma prevzela posle

Belgrad, 28. avg. m. Člani vlade narodnega sporazuma, ki so danes prišli v Belgrad, so v teku dopoldne prevzeli posle v svojih resorih. Tako je med drugim prevzel posle od sedanjega finančnega ministra Vojna Djuričiča novi finančni minister dr. Juraj Šutej. Pravosodni minister dr. Marković je takoj po zaprepi prevzel posle od dosedanjega pravosodnega ministra dr. Ružiča. Resore so prevzeli tudi ostali ministri, tako Jevrem Tomić od dosedanjega ministra za telesno vzgojo Cejoviča, potem novi trgovinski minister dr. Andros od dosedanjega trgovskega ministra Tomića, dr. Stojan Budisavljevič resor od dosedanjega ministra za socialno politiko Rajkoviča, pošti minister dr. Josip Torbar pa od dosedanjega ministra Jovana Altiparmakoviča.

Podpredsednik vlade dr. Vladko Maček, finančni minister dr. Juraj Šutej in minister brez listnice dr. Smoljan so se zadržali delj časa v svojih kabinetih. Opoldne so se zbrali vsi na kosilo v hotelu »Srpski kralj«, kjer tudi stanujejo. V hotelu »Srpski kralj« je podpredsednik vlade dr. Maček sprejel tudi vodstvo bivše zemljoradniške stranke, šefa te politične skupine

„Hrvatski dnevnik“ o pravicah hrvatske banovine

Dr. Ilija Jakovljevič piše v »Hrvatskem dnevniku«, glasilu dr. Mačka, o pravicah, ki jih ima hrvatska banovina. Po sporazumu vsi hrvatska banovina vsa oblast, izvzemši tuzlanski zavezi države, vojske in morarice, pošte, telegrafa in telefona ter železnice. Hrvatska banovina ima tudi pravico, da podeljuje državljanstvo. Skupne so pa ostale tudi zadeve posameznih veroizpovedi. Od zakonodaje je pridržano skupnemu parlamentu samo zakonodajstvo iz omejenega področja, ki mora zaradi poenotenja prava ostati v pristojnosti skupnega parlamenta. Skupnemu parlamentu se je pustila tudi zakonodajna oblast v temeljnih načelih pravošte in v obliki načel delavskega ter zavarovalnega prava. Toba savor hrvatske banovine mora izdajati zakone v okviru tudi teh oblikih emencij, ima pa izključno izvršilno oblast glede teh zakonov, ki jih izdaja v gori omenjenem pravcu skupni parlament, pa vseh oblikih državnih zakonov. V osebi bana je osredotočena vsa upravna oblast, ki je ban ne vrši v imenu vladnega predsednika ali ministrskega sveta, ampak v imenu samega kralja. Njegov položaj je torej v mejah njegove pristojnosti enak položaju ministrskega sveta. Njega ne predlaga niti vladni predsednik, niti ministrski svet, temveč ga imenuje kralj, ukaz o njegovem imenovanju pa so podpisane ban. Ker je ban odgovoren saboru hrvatske banovine, bo kralj imenoval bana po posvetu s predsednikom hrvatskega sabora.

Kakor torej vidimo, je banova oblast po sporazumu z g. Cvetkovičem znatno večja, kakor je bila v bivši avstroogrski monarhiji. Tudi vpliv hrvatskega naroda na skupne državne posle bo večji od vpliva, ki ga je imela hrvatska banovina na skupne posle v madžarskem kraljestvu. Ban imenuje vse uradnike in namestence v nadležnosti banovine, računskega sodišča in okrožnih sodišč, ki se imenujejo in napredujejo po ukazu kralja, toda na predlog bana. Prav tako se na predlog bana imenujejo s kraljevim ukazom uradniki prve, druge in tretje položajne skupine. Po-

dr. Milana Gavriloviča, ministra dr. Čubriloviča in bivšega poslanca dr. Tupanjanina.

Zvečer odstopuje podpredsednik vlade dr. Vladko Maček s svojimi tovariši v Zagreb, kjer se jutri udeležijo sestanki hrvatskih poslancev. V Belgrad se vrne v četrtek, 31. avgusta. Tega dne bo v Belgradu tudi seja vlade.

Seja

hrvatskega narodnega zastopstva

Zagreb, 28. avg. b. Povratek hrvatskih ministrov iz Belgrada, kjer so danes prevzeli svoje resore, pričakujejo že jutri dopoldne, kjer je v prostorih starega hrvatskega parlamenta sklicana seja hrvatskega narodnega zastopstva. V Zagreb prihajajo iz vseh krajev navdušena poročila zaradi nove nastale stanja. Ban hrvatske banovine dr. Subašić je odpotoval na Bled, kjer je prisegel Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu. Ban je bil odlikovan z visokim redom Jugoslovanske krone I. stopnje. V bivšem hrvatskem parlamentu se vse pripravlja za jutrišnje sejo parlamenta. Jutri se vrača tudi bivši vršilec dolžnosti bana savske banovine, ki bo izročil svoje dolžnosti novemu hrvatskemu banu ter se poslovil od uradništva.

Davidovičevi demokrati za sporazum

Belgrad, 28. avgusta. m. Danes se je zbral izvršilni odbor srbske demokratske stranke, da se posvetuje o novem položaju, ki je nastal po sporazumu s Hrvati. Izvršilni odbor šteje 27 članov, od katerih se je seje udeležilo 25 članov, dva pa sta bila po nujnih zadevah zadržana in sta se pisмено opravičila. Seja je trajala od 10—13 in od 15.30—20. Govorila je cela vrsta poslancev, med njimi dr. Grol, Vlačić in drugi prvaki te skupine. Po seji se je izvedelo, da so se vsi govorniki izrekli za sporazum, komuniste o tem sklepu pa bo verjetno izdan jutri.

Volitve za senat

Kakor pravijo poučni krogi, bodo volitve za senat konec septembra teke leta. Naverjetnejši datum volitev je 24. ali 31. september. Volitve bodo po predpisih dosedanjega zakona o volitvi senatorjev.

višan je tudi položaj upravnega sodišča v Zagrebu ter prehajajo nanj vsi posli, za katere je bil do sedaj merodajen državni svet in se bodo te zadeve sedaj opravljale v Zagrebu.

Hrvatska banovina razpolaga popolnoma samostojno s svojimi dohodki. V tem oziru ne bo podrejena niti nadzorstvu, niti odobritvi skupne vlade. Hrvatska banovina bo samostojno upravljala računsko kontrolo in posebno računsko sodišče za Hrvatsko. Kakšni bodo viri oblika in vrste dohodkov v pristojnosti hrvatske banovine, s sporazumom ni določeno, toda v tem oziru bo obveljalo načelo, da Hrvatska daje skupni državi samo sorazmerno vsoto na svojem ozemlju, tako da bo lahko zadovoljevala svoje lastne potrebe. To vprašanje, ki je bilo v madžarskem kraljestvu točno določeno po tako zvani kvoti (sorazmeren znesek v odstotkih), se bo rešilo s posebno uredbo, ki bo seveda zelo važna, ker je od nje odvisno gospodarsko življenje in napredek hrvatske banovine, ki je zelo trpela pod gospodarskim centralizmom. V zvezi s tem je vprašanje državnih fondov, Narodne banke, Državne hipotekarne banke in Privilegirane agrarne banke, čiji sredstva bodo morala priti odsej tudi v korist Hrvatske v sorazmerju s tem, kar ona doprinese državi skupnosti. Važno je tudi, da bo ban izključni gospodar nad policijo oziroma orožništvom, kolikor se tiče vzdrževanja javnega miru in reda.

Sporazum odreja volitve za hrvatski sabor na

Bolgarija se veseli sporazuma med Srbi in Hrvati

Sofija, 28. avg. m. Vsa bolgarska javnost je z velikim veseljem in navdušenjem sprejela sporazum s Hrvati, ki ga komentirajo vsi bolgarski listi. Najbolj važen je uvodnik oficijelnega »Dnes«, ki se raduje, da se je jugoslovanskemu vladnemu predsedniku posrečilo z uspehom končati prevažno poslanstvo, katerega mu je zaupal knez namestnik. Sporazum, ki ga je sklenil, ni samo važen v notranjepolitičnem oziru, ampak prav tako z ozirom na težke trenutke, ki jih pravkar doživlja ves svet. V notranjepolitičnem oziru je treba poudariti, da je sporazum s Hrvati zgrajen na pravih temeljih, tako da so Hrvati dobili vse, kar so upravičeno zahtevali, državna skup-

Terno sodelovanje med dr. Mačkom in srbskimi zemljoradniki

Belgrad, 28. avgusta. I. Podpredsednik vlade dr. Vladko Maček je v hotelu »Srpski kralj« sprejel zastopnike zemljoradniške stranke, in sicer šefa stranke dr. Milana Gavriloviča, ministra dr. Čubriloviča in bivšega poslanca dr. Tupanjanina, s katerimi je imel daljši razgovor. Ob odhodu je dr. Gavrilović še enkrat čestital dr. Mačku in mu želel, da bi se njegovo delo dovršilo do konca, pričemer bo imel polno podporo zemljoradniške stranke, ki je zastopana v Cvetkovič-Mačkovi vladi. Ko je bil dr. Gavrilović odšel, so stopili k dr. Mačku časnikarji in ga prosili za izjavo o novem položaju. Dr. Maček jim je odgovoril: »Ni časa za izjavo, ker sedaj ne gre več za besede, ampak za dejanja.« Ko so časnikarji vseeno vztrajali na tem, da jim nekaj pove, je dr. Maček dejal: »Vidim, da je ves Belgrad za sporazum s Hrvati. Poleg tega vidim, da od tega sporazuma ves srbski narod pričakuje novih časov in demokracije tudi za srbski narod. Kar se tiče mene, bom zastavil vse svoje moči, da srbski narod ne bo razočaran.«

Odlikovanje novega hrvatskega bana

Bled, 28. avg. AA. Danes je pred Nj. kr. Vis. knezom namestnikom Pavlom položil prisego ban hrvatske banovine dr. Ivo Subašić. Nj. kr. Vis. knez namestnik je izročil odlikovalni bana dr. Subašića z redom jugoslov. krone I. razreda.

Namestnik dr. Mačka

Ker je dr. Maček postal v vladi podpredsednik, bo seveda moral večji del svojega časa preživeti v Belgradu. Zato so sklenili, da ga bo v Zagrebu v vodstvu stranke zastopal podpredsednik HSS inž. Avgust Košutič. Z ozirom na to Košutič tudi ni prevzel nobenega mesta v vladi.

Izmenjava usodnih pisem

(Nadaljevanje s 1. strani)

ne razumeli takšnega postopka v primeru, če bi Nemčija brez vsake podlage zahtevala, da ostane koridor skozi Francijo, da se ugrabljeni pokrajine ne vrnejo in da se prepoveduje vrnitev Marsella k Franciji. Nikakor si ne morem misliti, gospod Daladier, da bi se Nemčija zaradi tega vojskovala proti nam. Jaz in vi vsi smo se pametno odrekli Alzaciji in Lotaringiji, da bi preprečili nadaljnje prelivanje krvi. Mi bi torej še manj prelivali kri za to, da se ohrani krivica, ki je za vas neznosna, ki pa je za nas brez pomena.

Vsekar vi, gospod Daladier, navajate v vašem pismu, obetujmi jaz prav tako kakor vi. Morate se ravno midva kot stara bojovnika s fronte moreva najlažje razumeti v mnogih stvareh. Vendar pa vas prosim, da razumete tudi to, da je nemogoče, da bi se kak narod, ki ima v sebi čast, odrekel skoraj dvema milijonoma svojih rojakov in gledati, kako jih preganjajo na njihovi lastni. Zaradi tega sem jasno postavil zahtevo: Gdansk in koridor se morata vrniti Nemčiji. Stare makedonske razmere na naši vzhodni meji se morajo odstraniti.

Ne vidim poti, niti načina, kako bi se mogla Poljska, ki računa z zaščito od strani Anglije in Francije, pridobiti za mirno rešitev tega spora. Moral bi torej obupati nad častjo in bodočnostjo nemškega naroda, če se ne bi odločil za to, da se to vprašanje reši na ta ali oni način. Če bo usoda vsilila našima dvema narodoma na ta način spet vojno, potem bo vendar razlika glede motivov. Jaz, gospod Daladier, se bom v tem primeru boril s svojim narodom, da se popravi krivica, drugi pa se bodo borili za to, da se krivica ohrani. To je toliko bolj tragično, ker so številni najuglednejši možje tudi v našem lastnem narodu pravi do spoznanja, da je bila nesmiselna takratna versajska rešitev kakor tudi, da te rešitve ni moglo trajno ohraniti. Popolnoma se zavedam težkih posledic, ki jih mora roditi takšen spopad. Verujem pa v to, da bo najtežje posledice morala trpeti Poljska, ker bo poljska država, kakršna je zdaj, izgubljena v vsakem primeru, pa naj se konča vojna kakorkoli, vojna, ki bi nastala zaradi tega vprašanja. Če bosta naša dva naroda morala zaradi medsebojnega uničevanja spet stopiti v novi krvavi boj uničevanja, ne bo to brdko samo za vas, gospod Daladier, pač pa tudi za mene. Ne vidim pa nobene možnosti, kako bi se dalo vplivati na Poljsko, naj spremeni svojo politiko, ki je za Nemčijo in nemški narod neznosna.

Berlin, 28. avgusta. AA. (DNB.) »Völkischer Beobachter« ostro odgovarja na članek pariškega »Tempsa«, ki dokazuje, da se v Hitlerjevem vedenju kaže precejšnja slabost. List pravi: Pravi samomor je, če hoče kdo v francoskem narodu vzdrževati utvare, katerim slede lahko samo grenka razočaranja. Vsakdo, ki poskuša zahodne narode prepričati, da bi nemško vodstvo, pod katerimi koli pogoji trpelo telesno in gospodarsko uničevanje Nemcev na Poljskem in da bi se moglo odredi pravilne ureditve vprašanja Gdanska in koridora, ta sabotira evropski mir. Zgodovina vseh 6 in pol let nacionalnega socializma dokazuje to na najbolj jasn način.

podlagi občega, enakega, neposrednega in tajnega prava glasovanja. To vprašanje se bo rešilo znatno po kraljevi uredbi, toda hrvatski sabor more to uredbo izpremeniti, in sicer volivni red in notranje ustrojstvo sabora po banovinskem zakonu, poslovnik sabora pa bo sabor dal sebi sam. Iz uredbe o hrvatski banovini se vidi, da imel hrvatski sabor zakonodajno oblast na področju državlanskega in kazenskega prava. Lahko se torej reče, da so Hrvati v pogledu zakonodajne vlade dobili vse, kar so želeli in zahtevali.

nost pa ni ničesar utrpela, ampak se je s polnopravnim sodelovanjem Hrvatov pri skupnih poslih samo utrdila. Kar se tiče mednarodnega sporazuma, pa je s tem sporazumom Jugoslavija postala še važnejši in močnejši činitelj tako v Evropi, kakor na Balkanu. Tega se najbolj veseli Bolgarija, ki je ves čas napore jugoslov. vlade, da bi prišlo do sporazuma, spremljala z največjim simpatijami. Močna in slojna Jugoslavija bo cenjen faktor mira v Evropi. Bolgarija pa se more le radovati takega uspeha, ki bo imel tudi velik pomen za udržitve prisrčnega prijateljstva, ki vlada med Jugoslavijo in Bolgarijo

Smrt mladega akademika na planinah

Jesenice, 28. avgusta. V soboto se je z večernim vlakom odpravil Jeseničan Albin Zupan, slušatelj tehnične fakultete na ljubljanski univerzi, v planino in je hotel v nedeljo zgodaj jutraj preplezati desno stran sive stene Spika, ki je zelo težko dostopna tudi najbolj veščemu plezalcu in tudi zelo nevarna plezalna tura. Zupan je v noči od sobote na nedeljo prenočil v družbi drugih turistov v nekem seniku. Zgodaj jutraj se je spravil sam na usodepolno turo, ne da bi slutil, da je to njegova zadnja življenjska pot v skalnih strminah.

Na takimenovani Zeleni glavi se nahajajoči turist Franc Sorli je zaslišal v precejšnji višini nad seboj, kot bi se nekaj trgalo. V istem hipu je videl, kako se je v velikih lokih odbijal od stene človek, ki je obležal nato v mali kotanji na kamniti steni. Sorli, videč nesrečo, se je takoj podal po zelo strmi poti do ponesrečenca, ki pa je bil že mrtev. Po legitimaciji, ki jo je imel pri sebi, je ugotovil, da je Albin Zupan, sin vlakovodje z Jesenice. Še istega večera sta se dva člana reševalne ekspedicije Mole in Zupančič podala na reševanje, v ponedeljek jutraj pa so odšli na pomoč še Dovjak, Medja in Dular v Gozd-Martuljek in so ob 5. jutraj krenili na pot. Ob pol 12. so že pričeli z reševalnimi deli. Za prevoz v dolino so bile precejšnje težave zaradi težkega terena v tem delu skalovja. Po prenosu v Gozd-Martuljek se je sestala komisija in napravila uradni zapisnik. Nocoj ob 10. do 12. bodo prepeljali ponesrečenca na Jesenice, kjer ga bodo položili k večnemu počitku. Naj počiva v miru! Hudo prizadetim staršem izrekamo naše globoko sožalje!

Sarajevo, 28. avg. m. Konec tega tedna se pričakuje v Sarajevu prihod novega finančnega ministra dr. Juraja Šuteja, ki mu njegovi politični prijatelji pripravljajo lep sprejem.

Odgovor angleške vlade Hitlerju

Berlin, 28. avgusta. TG. Državni kancler in vodja nemške države Hitler je sprejel g. Neville Hendersona ob 22.15. Pred sprejemom pri Hitlerju je Neville Henderson imel razgovor s francoskim veleposlanikom v Berlinu g. Coulondrom. Na cesti od Wilhelmstrasse do angleškega veleposlanništva je stala ogromna množica ljudi in je pričakovala, da bo kaj izvedela.

Do zdaj pa se o angleški spomenici Hitlerju še ni izvedelo ničesar. Kakor znano, bo ministrski predsednik Chamberlain obvestil javnost o vsebini te spomenice na seji parlamenta, ki se zbere (kakor smo že sporočili na prvi strani) v torek 29. avgusta ob 3 popoldne. Vendar pa so prodrli v javnost že danes neki zanesljivi podatki o vsebini tega akta, od katerega, prav tako kakor od odgovora, ki ga bo dal Hitler, zavisi odločitev usodnega vprašanja, ali bo vojna ali ne. V tej spomenici Hitlerju Anglija spet poudarja svoje odločno stališče, da bo branila Poljsko, če bo napadena, toda angleški odgovor nikakor ni tak, da bi zapiral vrata za pogajanja in sporazum. Anglija bo svoje obveznosti, ki jih je sprejela v pogodbi s Poljsko, brezpogojno izpolnila. Toda Anglija nikakor ni zoper pogajanja, ki pa se morajo vsaj v mirnem in spravljivem ozračju brez pretenj in pod popolnimi garancijami, da bo rezultat na pravičen temelju brezpogojno spoštovan. Angleški odgovor predlaga zato neposredna pogajanja med Nemčijo in Poljsko, v katerih je Anglija pripravljena sprejeti vlogo posredovalca. Niso mogoče nobene odstopitve na račun Poljske, če ona sama na nje ne pristane, če bi jih smatrala za škodljive svojim življenjskim koristim.

Kaj bo Hitler na to odgovoril, se danes seveda še ne more vedeti.

Položaj se ni poslabšal, je pa še vedno kritičen

Melbourne, 28. avg. AA. Havas: Avstralski ministrski predsednik je izjavil danes po vladni

seji sledeče: »Mislim, da se bo v naslednjih 24 urah razjasnil položaj, ki se ni poslabšal, vendar pa je še zmerom zelo kritičen.«

Priprave v Belgiji, Sviči in na Danskem

Bruselj, 28. avg. AA. Havas. Minister za narodno obrambo je ponoči izdal odlok, da se začne uporabljati faza »B« mobilizacijskega načrta. Vsi župani so dobili ukaz, naj s proglasi objavijo prebivalstvu te ukrepe, ki so izdani iz opreznosti.

Bern, 28. avgusta. AA. (Havas.) Zvezni svet je sklenil poklicati pod zastavo čete za zasedbo meja.

Kodanj, 28. avgusta. AA. DNB. Danski zunanji minister Munch je izjavil dopisniku agencije Reuter, da je Danska trdno odločena ohraniti svojo nevtralnost v vsaki vojni. Minister je nato izrazil upanje, da bo Danska lahko ohranila svojo trgovino z Anglijo in Nemčijo na normalnem načinu. Na vprašanje glede zaščite danske nevtralnosti je minister izjavil, da sta vojska in mornarica pripravljena za obranitev danske nevtralnosti, vendar pa je rekel, da je prepričan, da vojski najbrže ne bo treba stopiti v akcijo. Prav tako je gotovo, da so Švedska, Norveška in Finska, enako sklenile, da ohranijo svojo nevtralnost. Za primer vojne je zelo verjetno, da se bodo sestali šefi vlad skandinavskih držav, da bi pretresali vprašanja, ki se tičejo vseh imenovanih držav.

Mobilizacija na Nizozemskem

Haag, 28. avgusta. AA. (DNB.) Uradno se sporoča: Da bi mogla Holandska v polni meri izvršiti dolžnost in ohraniti svojo nevtralnost do vseh držav in z vsemi sredstvi, je danes izdala ukaz, da se mobilizira vojska in mornarica.

Haag, 28. avgusta. AA. (Reuter.) Holandska vlada je odredila mobilizacijo.

Vojaški ukrepi na Madžarskem

Budimpešta, 28. avgusta. AA. MTI: Vrhovni svet narodne obrambe, ki se sestane štirikrat, do petkrat na leto pod regentovim predsedstvom, je zasedel danes dopoldne in razpravljal o sedanjem napetem evropskem položaju in o morebitnih vojaških ukrepih za obrambo države. Današnje posvetovanje je bilo tem potrebnije, ker je lansko jesen stopil v veljavo nov zakon o obrambi države, zakon, ki je preuredil obrambne ukrepe.

Vrhovni sovjet se je sestal

Moskva, 28. avgusta. AA. (DNB.) V Kremlju se je danes dopoldne sestal vrhovni Sovjet. Prisotni so bili vsi člani sovjetske vlade. Le Stalin ni bil prisoten. Sejo je otvoril predsednik vrhovnega sovjeta Andrejev. Nato je skupščina sprejela dnevni red zasedanja, ki obstoji iz treh točk:

1. predlog zakona o kmetijskem davku,
2. predlog zakona v splošni vojaški obveznosti,
3. ratifikacija nemško-sovjetskega nenapadnega in konzultativnega pakta.

Berlin, 28. avg. AA. DNB javlja iz Moskve: Vrhovni sovjet se bo sestal danes ob 16. uri v Kremlju na svoje četrti izredno zasedanje. Ožji odbor vrhovnega sovjeta, tako imenovani zvezni svet, bo imel ob dveh seji, dočim bo širši odbor, tako imenovani narodni sovjet, imel sejo ob 16 z naloge, da se konstituirata. Pričakujejo, da bosta oba odbora še danes imela skupno plenarno sejo, na kateri bo Molotov podal poročilo o podpisu nemško-sovjetskega pakta. Moskovski listi poudarjajo velik pomen teh zasedanj.

Pogodba med Nemčijo in Rusijo ratificirana

London, 28. avgusta. AA. (Reuter.) Nemško-sovjetski nenapadalni pakt je bil danes ratificiran.

Španija ostane nevtralna

Madrid, 28. avg. AA. Havas. Stališče Španije do sedanjih evropskih problemov je, kakor se v političnih krogih zatrjuje, prva manifestacija nove politike, ki jo general Franco hoče voditi z oziranjem na mednarodni položaj. Ta politika je nevtralnost, ki naj omogoči mirne okoliščine za obnovo Španije. To je edini španski cilj. Španija je ena izmed redkih držav v Evropi, ki ni podvzela posebnih vojaških ukrepov v zadnjih dneh, razen da je prenehala z ukinjevanjem častniškega zbora.

V zadnjem trenutku bo nastopil Mussolini

Rim, 28. avgusta. Mussolini z največjo pozornostjo spremlja razvoj mednarodnega položaja ter je ponovno poslal Hitlerju pismo, katerega

„Bela knjiga“ odredb v Angliji

London, 28. avg. AA. Reuter. Vlada je objavila Belo knjigo, ki vsebuje prvi seznam ukrepov, ki so predvideni na podlagi zakona o pooblastitvi, ki jih je dobila vlada zaradi izvedbe ukrepov narodne obrambe. — Ukrepi se tičejo v prvi vrsti ureditve plovbe ter letalske službe, preskrbovanja z življenjskimi potrebščinami in delovnih pogojev. Med temi ukrepi se nahaja tudi uredba, ki prepoveduje vsak promet in vsako sodelovanje z osebam, za katere velja prepričanje, da podpirajo sovražnika.

Minister za narodno zdravje ter generalni ravna-

Borba za Turčijo se nadaljuje

Von Papen je prinesel Ineniju Hitlerjevo pismo

Ankara, 28. avg. b. Dopisnik »Exchange Telegrapha« poroča, da je predsednik turške vlade g. Ineni sporočil nemškemu veleposlaniku von Papenu, da bo Turčija izpolnila svoje obveznosti, ki jih je prevzela naprav Veliki Britaniji in Franciji. Kakor se čuje, je von Papen na svojem povratku izročil predsedniku turške vlade pismo g. Hitlerja, v katerem le-ta obljub-

vsebinska ni znana. Nocojšnji italijanski tisk pomirjuje italijansko prebivalstvo, da še vedno niso propadle vse možnosti za ohranitev mira. Italijanski politični krogi smatrajo, da bo Mussolini verjetno odigral zelo značilno vlogo za ohranitev mira v najkrajšem času. Pričakujejo intervencijo Mussolinija, ki bo prišla v zadnjem trenutku.

Roosevelt bo danes še enkrat posredoval

in ob izbruhu vojne proglasil nevtralnost USA

Washington, 28. avgusta. AA. Reuter: Krogi, ki so po navadi zelo dobro poučeni, trdijo, da bo Roosevelt še danes storil nov korak za ohranitev mira. Roosevelt meni, da bodo države latinske Amerike podprle njegovo akcijo, da se prepreči vojna. Prav tako mislijo poučeni krogi, da bo tudi sovjetska vlada posredovala za ohranitev mira.

Newyork, 28. avgusta. AA. Stefani: »Daily News« pravi, da namerava predsednik Združenih držav nasloviti ponoven dramatičen apel v korist mira. V ta namen bi Roosevelt rad pridobil že vnaprej pristaneke Stalina ter državnih poglavarjev južno ameriških republik. Diplomatska odposlanka Združenih držav v teh državah so dobila ukaz, naj store potrebne korake. Roosevelt namreč meni, da je neobhodno potrebno sodelovanje Stalina.

Washington, 28. avgusta. AA. Stefani: Predsednik Roosevelt meni, da je kriza mnogo manj vznemirljiva kakor pretekli teden. Vendar pa Roosevelt ne misli, da bi moglo priti do kompro-

Izredne odredbe v Franciji:

Prebivalstvo naj čimprej zapusti Pariz

Vsi komunistični listi so ustavljeni

Pariz, 28. avgusta. AA. Stefani: Daladier je sprejel poljskega veleposlanika in mu sporočil protipredloge, ki jih Francija in Velika Britanija nameravata danes poslati Nemčiji. Zatem se je Daladier razgovarjal z zunanjim ministrom Bonnetom, generalom Weygandom ter veleposlanikom USA in Komunije. Zunanji minister Bonnet je od svoje strani imel konferenco z belgijskim veleposlanikom.

V pariških krogih se širijo vesti, da so Hitlerjevi predlogi ne nanašajo samo na Gdansk, pač pa tudi na vsa svetovna vprašanja, posebno na reorganizacijo odnosov med veleislami na tleh, da se razdele kolonije in surovine. V nekaterih krogih se opaža vendar nekaj optimizma zaradi razprav, ki jih stalno vodijo v London pri sami vladi o Hitlerjevih predlogih, ker mislijo, da bi londonska vlada te predloge takoj odklonila, če ne bi bili sprejemljivi. Ukrepi, kakršni se

od 2. do 11. sept.

Ljubljanski velesejem

VELIKA KMETIJSKA RAZSTAVA (semenogojstvo, zelenjad, sadje, cvetje, čebela in med, mleko in mlečni proizvodi, vino, koze, ovce, perutnina, kuni, golobi, ribe, gobe, zdravilna zelišča kmetijski stroji). Gospodinjstva razstava. akvariji, industrija, obrt. LEPO ZABAVIŠČE — VELIK VARIETE. Tekma harmonikarjev 10. septembra. Nagradno žrebanje. — Stevilna lepa darila za obiskovalce velesejma. Polovična voznina na železnicah.

misne rešitve krize, ki bi omogočila sklicanje konference, katere bi se bavila z najvažnejšimi spori, ki so nastali med obema skupinama.

Washington, 28. avgusta. AA. DNB: Dobro informirani krogi trdijo, da bo Roosevelt za primer vojne v Evropi brez ozira na to, če bo vojna napovedana, ali ne, objavil, da stopi zakon o nevtralnosti v veljavo. Na podlagi tega akta bi bilo avtomatično prepovedano izvažati orožje in vojni material. Ta prepoved bi se nanašala tudi na letala, ki sta jih naročili Anglija in Francija.

izdajajo za časa vojne, pa se še dalje podvzemajo v vsej Franciji. Med drugim je prepovedano vsem francoskim in tujim zasebnim potniškim letalom leteti nad zahodnim pasom Francije, to je zahodno od črte Pariz-Marseille. Oblasli so naslovili na civilno prebivalstvo nov poziv, da takoj zapusti Pariz razen v primeru, če to na noben način ne bi bilo mogoče, kajti polozanje po železnici bo za vse mešane ulegnilo v najkrajšem času omejeno na najmanjšo stopnjo ali pa celo ukinjeno. Policija je prepovedala vse komunistične dnevnike in tedenske časopise, ki še izhajajo v Franciji. Vsi profesorji in učitelji pariških šol, ki so se mudili na daljših počitnicah so nujno poklicani, da se stavijo na razpologo oblasti. Poklicali jih je ministrstvo za narodno prosveto, ki jim je izdalo ta ukaz. Istočasno se je zvedelo iz Tunisa, da so vsi tamkajšnji nemški državljani odpotovali v Tripolis.

Japonska vlada je odstopila

Zaradi zveze med Nemčijo in Rusijo, se bo spremenila japonska zunanja politika

Tokio, 28. avg. AA. DNB. Vlada Hiranume je podala ostavko. Hiranuma je odšel na dvor, da predloži cesarju ostavko celotne vlade. Politični krogi izjavljajo, da je ostavka japonske vlade logična posledica spremenjenega položaja v Evropi, do katerega je prišlo zaradi podpisa nemško-sovjetske nenapadalne pogodbe. Politični krogi pričakujejo, da bo sestavljena vlada nacionalne koncentracije.

Tokio, 28. avg. AA. Reuter. Cesar je poveril mandat za sestavo nove vlade generalu Abeju.

Tokio, 28. avgusta. AA. Havas. Potem ko je podal kolektivno ostavko svoje vlade, je dal baron Hiranuma naslednjo izjavo: Čim sem po cesarjevem nalogu sestavil svojo vlado, sem v sodelovanju s svojimi tovariši storil vse, da spravim svoje delo v sklad z njegovimi željami, da bi se prebrodile vse težave, v katerih se mora Japonska znajti, in da bi se uvedli novi red v Vzhodni Aziji z namenom, da bi se doseglo tisto, kar je bilo naloženo v dolžnost naših vojski na Kitajskem. Zunanjo politiko smo vodili na podlagi moralnosti, kot glavni cilj pa smo imeli pred očmi svoje delo za korist svetovnega mira. Na tem načelu je bila naša evropska politika, katero smo od časa do časa dali cesarju v potrditve. Novi zapletljivi, kakor tudi čuden položaj, ki je nastal v Evropi po sklenitvi nemško-sovjetskega nenapadnega pakta, so prisilili Japonsko, da opusti svoje formule v zunanji politiki ter da najde in izvede popolnoma novo zunanjo politiko. Trdno sem prepričan, da prenova v notranji politiki in revizija zunanje politike z namenom, da se omogoči prebroditev težav, zahtevata spremembo političnega položaja in obnovo narodnih čustev. Iz tega razloga sem danes cesarju podal ostavko vlade.

Tokio, 28. avg. AA. DNB. Cesar je sprejel ostavko Hiranumove vlade. Do imenovanja nove vlade bo dosedanji kabinet še dalje vodil državne posle.

Japonci se umikajo od Honkonga

Hongkong, 28. avg. AA. Reuter. Ponoči so se japonske čete začele umikati od meje angleškega ozemlja na postojanke v sosednjih vaseh in na sosednjih otokih.

Praske med Rusi in Japonci

Tokio, 28. avg. AA. Havas. List Asahi Šimbun poroča iz Hailara, da sta 20. avgusta dve motorizirani sovjetsko-mongolski diviziji prekoračili reko Kalko in da se jima je pri svojem prodiranju na progi 15 km posrečilo spraviti v nevarnost bok japonskih čet. Po srditem boju so japonske čete, čim so dobile pomoč, prešle 24. avgusta v protinapad. Poročajo, da boji še vedno trajajo.

Oboroževanje trgovske mornarice

Kairo, 28. avg. Listi poročajo iz Aleksandrije, da so angleški in francoski trgovski parniki dobili ukaz, da se oborože zato, da se bodo mogli braniti, dokler ne bi dospelje vojne ladje. Več trgovskih ladij je že bilo oboroženih s strojnimi in protiletalskimi topovi.

Avstralija je prepovedala izvoz zlata

Cannara, 28. avg. AA. Vlada je prepovedala izvoz zlata in bankovcev. Istočasno je določila maksimalne vsote, ki jih smejo banke izplačevati trgovcem in zasebnikom.

Sprejem predsednika vlade Dragiša Cvetkovića in novega vojnega ministra Milana Nedića na belgijskem kolodvoru

Prebivalstvo banovine Hrvatske

Kot znano, je bilo zadnje štetje prebivalstva v naši državi 31. marca 1931. Od tega štetja so nam na razpolago že podrobni podatki po občinah za število prebivalstva, za veroizpovedi ter za pismenost in nepismenost prebivalstva, dočim še niso objavljeni podatki o pokliani sestavi prebivalstva.

Po teh statističnih virih bo obsegala banovina Hrvatska:

Število prebivalstva dne 31. marca 1931:
savska banovina 2.701.383
primorska banovina 901.660

deli drugih banovin:

Dubrovnik (doslej zetska ban.) . . . 50.201
Šid (donavska banovina) 34.353
Ilok (donavska banovina) 29.839
Brčko (drinska banovina) 97.626
Gradačac (vrhaska banovina) 50.992
Derвента (vrhaska banovina) 67.305
Travnica (drinska banovina) 45.386
Fočnica (drinska banovina) 25.116

Obe banovini, ki skupno v celoti tvorita hrvaško banovino, sta imeli 3.606.043 prebivalcev, priključeni okraji ostalih banovin pa 401.829, tako šteje skupno nova banovina Hrvatska 4.007.227 prebivalcev, dočim je imela vsa država 13.934.038 prebivalcev. Banovina Hrvatska je tvorila tožni leti 1931 skoraj 28,76% vsega prebivalstva v državi ali skoraj tretjino.

Če pogledamo sedaj prebivalstvo banovine Hrvatske po veroizpovedih, vidimo naslednjo razdelitev:

	katal.	pravosl.	muslim.
savska banovina	2.122.631	517.191	3.823
primorska banov.	692.496	138.375	69.360
priključeni okraji	206.889	112.368	70.697
skupno	3.022.016	767.934	143.880

Če pogledamo po okrajih, vidimo, da je ogromna večina vseh okrajev katoliška, toda že v savski banovini je več okrajev s pretežno pravoslavim prebivalstvom, to so okraji: Donji Lapac, Glin, Gračac, Korenica, Kostanjica, Pakrac, Slun, Vojnić, Vrgin most in Vukovar. V primorski banovini so vsi okraji s katoliško večino prebivalstva le okraja Benkovac in Knin imata pravoslavno večino.

Muslimani imajo znatno število pripadnikov le v primorski banovini, kjer jih živi znatno število v okrajih: Bugojno, Konjice, Mostar in Stolac. Med priključenimi okraji ima Ilok poleg pretežno katoliškega prebivalstva tudi močno število pravoslavnih in protestantov, kar velja tudi za Šid. Dubrovnik ima 94% katoličanov. Brčko je zelo mešan okraj z znatnim številom Muslimanov, tudi fočniški in travniški okraj imata poleg katoliške večine znatno število muslimanov, kar velja tudi za okraja iz vrhaska banovine: Derвента in Gradačac.

Živalske kužne bolezni v Sloveniji

Po najnovejšem štirinajst dnevnem izkazu živalskih kužnih bolezni posnemamo, da obstaja vranični prisad, smrkvost, evinska kuga, svinjska rdečica in kuga čebelnih zalege v sledečih okrajih:

Vranični prisad.

Okraj Brežice: Bojano obč. Globoko. Okraj Ljubljana: Skofljica obč. Šmarje.

Smrkvost.

Okraj Slovenjgradec: Radoše obč. Slovenjgradec.

Svinjska kuga.

Okraj Črnomelj: Hrib obč. Vinica. Okraj Kamnik: Vir obč. Dob. Preceerje obč. Homec; Vel. Mengeš obč. Mengeš. Okraj Krško: Gorica obč. Leokovec. Okraj Maribor d. br.: Dogaše obč. Pobrežje; Ruše obč. ista; Glogovci, Slovenska Bistrica, Zgor. Bistrica obč. Slov. Bistrica; Studenci obč. ista; Činčar, Kumen obč. Sv. Lovrenca na Pohorju. Okraj Maribor l. br.: Vukovski dol obč. Jarenina; Sp. Korena obč. Korena; Rečica obč. Sv. Jakob v Sl. gor.; Vosek obč. Sv. Marijeta obč. Pesnici; Sv. Trojica v Sl. gor. obč. ista; Selca ob Muri, Čeršak obč. St. Ilj v Sl. gor. Okraj Ptuj: Skorba obč. Slovenja vas; Stojinci obč. Sv. Marko n. Ptuj. Okraj Slovenjgradec: Lokovica, Dražmirje obč. Šostanj; Topoljska obč. ista. Okraj Šmarje pri Jelšah: Zgor. Negovje obč. Rogaška Slatina. Okraj Ptuj mesto: Sp. Breg obč. Ptuj.

Svinjska rdečica.

Okraj Črnomelj: M. in V. Neraic, Zapudje obč. Dragatuš. Okraj Dravograd: Planina obč. Vuhred; Sv. Danijel, St. Janž obč. Vuzenica. Okraj Gornji grad: Gornji grad obč. ista. Okraj Kamnik: Gozd obč. Kamniška Bistrica. Okraj Konjice: Kot obč. Oplotnica; Koroska vas obč. Zreče. Okraj Litija: Gaberje, Volavlj obč. Trebeljevo. Okraj Ljubljana: M. Vrh. V. Vrh obč. Šmarje; Podlipa obč. Vrhnikar. Okraj Logatec: Brezje obč. Begunje. Okraj Maribor d. br.: Črešnjec obč. ista; Fram obč. ista; Ješenca, Kopravniki, Morje, Planina obč. Fram; Bohova, Pivoha, Sv. Miklavž obč. Hoče; Podboč obč. Poljčane; Spod. Gorica obč. Rače; Smolnik obč. Ruše; Skoke obč. Slivnica; Slov. Bistrica obč. ista; Studenci obč. ista; Kočno obč. Zg. Poljskava. Okraj Maribor l. br.: Pesniški dvor, Vukovski dol obč. Jarenina; Metava obč. Kosački; Črešnjec, Slemen, Vurmat obč. Selca ob Dravi; Čermensak obč. Sv. Rupert v Sl. gor.; Dobrenje obč. St. Ilj v Sl. gor.; Seavnica obč. Sv. Ana v Sl. gor. Okraj Radovljica: Bled, ečelce obč. Bled; Boh. Bistrica, Polje, Ribčev laz, Savica obč. Boh. Bistrica.

Kuga čebelnih zalege.

Okraj Ljubljana: Borovnica, Breg. Dol obč. Borovnica; Vrzdenc obč. Horjul. Okraj Ljutomer: Pristava obč. Ljutomer. Okraj Maribor d. br.: Brezule, Podova, Spod. Gorica obč. Rače. Okraj Ptuj: Podgorci obč. Sv. Lenart pri Vel. Nedelji.

Švicarsko-jugoslovanski plačilni promet. Švicarski obračunski urad objavlja, da lahko po zadnjih ukrepih finančnega ministra jugoslovanski izvozniki prosto prodajo tudi zadnjih 25% svojih deviz na borzih. Zaradi tega se lahko vplačila pri švicarski Narodni banki realizirajo za 80%, ne pa samo s 55% kot doslej. Izplačilo v Jugoslaviji za kvoto 30% za likvidacijo švicarskih terjatev, ki obstojajo še iz prejšnjega kliranga, se nadaljuje še naprej po uradnem tečaju. To omogoča jugoslovanskim izvoznikom, da dobe za svoj izvoz v Švico za 100 švicarskih frankov približno 1190 din namesto dosedanjih 1130 din. Na drugi strani se zniža tozadevni preračunski tečaj za vplačila pri švicarski narodni banki za blago, fakturirano v dinarjih, od 8,85 na približno 8,40 švicarskih frankov za 100 din.

Radljski postaji v Belgradu in Zagrebu bosta prešli v državne roke do konca prihodnjega meseca. Izdan je že nalog za popis imovine in inventarja.

Gospodarstvo

Naša zunanja trgovina v juliju

V mesecu juliju je znašal po uradnih podatkih naš uvoz 433,8 (lani 403,2) milij. din, izvoz pa 407,9 (282,7) milij. din. Naslednja tabela nam kaže razvoj naše zunanje trgovine v zadnjih dveh mesecih (v milij. din):

	1938	1939	1938	1939
junij	411,8	428,3	372,5	432,5
julij	403,2	433,8	282,8	407,9

Naša trgovinska bilanca je bila junija letos še aktivna, toda julija je postala pasivna za majhno vsoto 25,9 milij. din. Vendar je v primeri z lanskim julijem opaziti znatno izboljšanje, saj je znašala pasivnost naše zunanje trgovine lani julija 120,5 milij. din.

Glavni predmeti našega uvoza so bili julija naslednji (vse v milij. din., v oklepajih podatki za junij):

Surov bombaž 25,24 (20,1), bomb. prediva 34,85 (28,4), bombažne tkanine 10,6 (11,3), eurova volna 11,0 (6,2), voln. prediva 16,5 (8,86), voln. tkanine 8,5 (5,55), evil. predivo 8,6 (8,1), nepredelano in polpredelano železo 6,1 (10,7), pločevina 4,0 (7,54), tračnice in železniški material 5,9 (8,14), razni popolnoma izdelani izdelki iz železa 20,5 (18,2), eurova nafta 12,0 (12,1), riž 5,3 (2,06), kava

4,9 (4,3), sladkor 9,1 (0,03), premog 18,05 (12,06), stroji, orodje in aparati 32,4 (47,4), elektrotehnični predmeti 13,25 (18,8), prevozna sredstva 31,07 (34,16), umetne organske barve 5,0 (5,6) itd.

Izvažali pa smo največ tele predmete:

Pšenica 6,6 (—), koruza 11,8 (15,6), sveže sadje 6,5 (2,04), konoplja 20,1 (21,7), konji 4,04 (2,9), goveda 8,1 (6,6), prašiči 62,3 (45,54), drobnica 3,2 (1,8), perutnina 3,34 (3,2), sveže meso 6,67 (5,4), evinske mast 6,8 (3,7), jajca 11,5 (15,0), drva 0,7 (0,7), stavbni les 87,0 (88,46), oglje 1,15 (1,86), železniški pragovi 5,15 (2,1), izdelki iz lesa 3,6 (3,45), cement 4,65 (3,8), baker 17,9 (65,7), rude 31,64 (43,4) milij. din.

Skupno je znašal naš uvoz v prvih 7 mesecih t. l. 726,262 ton za 2,961,8 milij. din. Tako da se je letošnji uvoz v primeri z lanskim letom po teži zmanjšal za 3,75%, po vrednosti pa za 2,86%. Izvozili pa smo letos za 1,986,850 ton, po vrednosti 2,821,8 milij. din. (lani 2,129,351 ton za 2,670,35 milij. din), tako da se je v primeri z lanskim letom izvoz povečal po količini za 6,69%, po vrednosti za 5,67%. Pasivnost naše trgovinske bilance je znašala letos v prvih 7 mesecih le 139,9 milij. din, dočim je lani v istem razdobju dosegla 378,5 milij. din.

Papirni kartel povšuje cene kar brez odobritve

Prejeli smo: Zakon o kartelih § 7 določa, da se ima vsaka sprememba cen predložiti ministrstvu v roku dveh dni, sicer da nimajo pravne veljavnosti. Papirni kartel je že pred 16. junijem t. l. povšil cene vse vrstam papirja kljub temu, da ministrstvo še do danes teh cen ni potrdilo in jih najbrž tudi ne bo, ker je povšanje brez vsake stvarne podlage in ker so že prejšnje cene papirja previsoke.

Papirni kartel pod znano firmo »Centropapir« to-rej že kakšna dva meseca brez zakonite podlage vzdržuje pretirano visoke cene in diktira vsem veletrgovcem papirja, tiskarskim podjetjem in posredno tudi konzumentu najvišje cene papirja, kar jih Evropa sploh pozna, samo zato, da nekaj ljudi spravljajo mastne dobičke. Vsak odpor s strani kupcev je brezuspešen, ker »Centropapir« kratkoma odloži dobavo papirja in si torej hoče-enoč primoran plačati nezakonito povšano ceno ali pa zapreti obrat, ker drugega vira za dobavo papirja ni. Čas bi bil, da se oblasti zagne in naredi temu samostalnemu početju, te vsemogočne gospode, enkrat za vselej konec.

V Trgovskem listu št. 93 od 21. avgusta t. l. navaja »Centropapir« v članku pod naslovom »Novi cenik papirja« razne podatke, da bi s tem upravičil pred javnostjo svoje početje. Vsi podatki so prikrojeni tako, da se vidi, kakor da so bile papirne tovarne ogrožene v svoji eksistenci zaradi nemške konkurence po priključitvi Češke k Nemčiji. V resnici pa je stvar popolnoma drugačna, ker je papirni kartel že pred priključitvijo Avstrije k Nemčiji vodil razgovore z avstrijskimi in češkimi papirnimi koncerni za povšanje cen. Prav priključitev teh pokrajin k Nemčiji je zanesno prekrizala račune papirne tovarne, ker bi sicer doživeli to povšanje že pred enim letom. Zanimivo je to, da je »Centropapir« povšil cene tudi onim papirjem in kartonom, ki se v naši državi niso izdelovali in se tudi sedaj ne izdelujejo ter se torej ni bilo bati nobene inozemske konkurence. S pogodbo, sklenjeno med jugoslovanskim papirnim kartelom in nemško papirno industrijo se je nemški papirni industriji omogočil znatno večji dobiček na račun našega konzumenta, naše posvete in na račun naše šolobvezne mladine. Nemška papirna industrija bo tudi vnaprej dobavljala najmanj iste količine, ako ne več, papirja v Jugoslavijo kakor pred pogodbo, vendar s to razliko, da bo dobila za blago znatno več kot doleži in kot dobiva za tako blago v drugih državah Evrope.

Naša papirna industrija je tako visoko zaščiten z uvozno carino, da bi v primeru, da se zadovoljuje z zakonsko dovoljenim meščanskim dobičkom, lahko preprečila vsak uvoz papirja iz inozemstva, ker znaša ta carinska zaščita v posameznih primerih celo 100% na ceno inozemstva. V tem primeru bi naše delavstvo v papirnicah delalo lahko v polnem obsegu, ker bi naročila ostala doma in ne bi država morala letno plačevati za nepotreben uvoz papir težke desetmilijonske zneske. Poleg tega bi vsa grafična in papirna industrija zaradi zmernih cen papirja znatno poživela in veliko število sedaj brezposelnega grafičnega, kartonskega in knjigoveškega delavstva bi zopet prišlo do kruha, ker bi bile naše knjige in vse

ostalo papirno blago v ceni zmerno, da bi konzum lahko naraščal. Člankar navaja kot primerjavo cene iz leta 1937, pozablja pa navesti, da se je prav v letu 1937, zaradi trenutnega pomanjkanja in podražitve celuloze, podražil tudi papir na svetovnih tržiščih iz čisto spekulativnih razlogov in da so te umetno zvišane cene držale le nekaj mesecev in so nato zopet padle.

Če primerjamo cene iz leta 1936, pred ustanovitvijo kartela, vidimo, da so bile iste najmanj za 15 do 20% nižje, kot jih člankar navaja za leto 1937, in torej tudi za približno toliko nižje, kot so današnje protizakonito zvišane cene, čeprav je danes cena celuloze skorajista, kot je bila leta 1936, in tudi plače delavstva in ostala režija ni bistveno spremenjena. Cen, ki jih člankar navaja, so le vagonske in večje odjeme, medtem ko morajo tiskarski in drugi manjši odjemalci, ki plačujejo papir po balah, plačevati popolnoma druge cene, katere so za najmanj 15—20% višje od navedenih.

»Centropapir« terorizira tudi vse veletrgovce v državi in jim predpisuje detaljne cene, po katerih morajo prodajati papir. Vsak prestopok od strani trgovca ima za posledico hude represalije, kakor n. pr. ustavitve dobavljanja papirja itd. Odkar je sklenjena pogodba z nemškimi tovarnimi, imajo tudi groziti Nemčije strogo nalog prodajati papir po predpisanih cenah, ki so prilagode ne popolnoma našim sedanjim cenam ne glede na to, koliko papir v resnici velja. Tako n. pr. zahtevajo danes nemški grosisti za polklejen brezlesni papir kar 9,85 RM pri 100 kg več kot pa za polnklejen papir. Papirni kartel v svojem članku sam navaja, da so proizvajalni stroški za polklejen papir za 15 par pri kg nižji kot za polnklejenega. Nemške tovarne pa sedaj dobijo kar 1,40 din za polklejen papir več kot pa za polnklejenega in to vse le zato, da se izigra carinska ugodnost, ki jo predvideva carinska postavka 445, točka 1-b — za papir za tiskanje. Pri polklejenem papirju so morale nemške tovarne zvišati svoje prejšnje cene kar za celih 60% — reci in ber: šestdeset odstotkov. Menda papirni kartel ne bo trdil, da so nemške tovarne preje delale te papirje z izgubo in čeprav so uživale visoke izvozne premije, so te iznašale največ polovico tega, za kolikor so sedaj cene papirja povšile. Popolnoma razumljivo je, da je bila ponudba s strani »Centropapirja« za nemške tovarne tako vabljiva, da je na njo, brez ozira na razne nearijske zakone, takoj pristala; saj je »Centropapir« zagotovil nemški papirni industriji poleg tega tudi uvoz skoraj 500 vagonov letno in če upoštevamo zgoraj navedeno razliko v ceni, gre tu za desetmilijonske razlike.

Ako pogledamo bilance naših papirnih tovarn iz prejšnjih let, vidimo, da niso delale papirja izpod lastnih proizvajalnih stroškov, temveč nasprotno, imele so prav lepe dobičke. Razlika je le v tem, da se dela danes v nekaterih papirnicah mnogo manj kot prej, dobiček je pa še znatno večji, medtem ko delavstvo živi v tiski. Čas je res, da oblast posveti tej zadevi več pozornosti in napravi končno red.

Danes nepreklicno zadnjikrat! Ob 16., 19. in 21. uri
Jean Pierre Aumont, Charlie Vanel in Marta Labarr
Telefon 22-21 KINO UNION Telefon 22-21

S.O.S. Sahara

KINO SLOGA, tel. 27-30
Samo še danes ob
16., 19. in 21. uri

KRIK ULICE

Velika socialna drama, ki nazorno pokaže miselnost in zablude današnjega časa. Razburljiva vsebina! — samo za zelo močne živce!

Spremembe na deviznem trgu

Padee angleškega funta na svetovnih borzih, zlasti odkar je angleški devizni sklad prenehal intervenirati v korist stabilnosti funta napram dolarju, je imel posledice tudi za naše tržišče. V svobodnem tržišču je pri nas ostal tečaj funta nespremenjen na 258, toda istočasno je narasel tečaj francoskega franka. Ker se zaradi političnega položaja drži frank napram funtu dokaj stalno, je tudi tečaj francoskega franka malo narasel. V večji meri pa je narasel tečaj drugih svobodnih deviz: Newyorka, Zeneve, Bruslja in Amsterdama. Tako je bila danes v svobodnem tržišču na naših borzih notacija naslednja v primeri s petkom:

	25. avgusta	28. avgusta
Newyork	5459,23—5519,23	5842,27—5902,27
Zeneva	1236,27—1247,27	1318,07—1328,07
Amsterdam	2944,53—2982,53	3139,82—3177,82
Bruselj	928,05—940,05	989,61—1001,61
Pariz	144,94—147,24	146,04—148,34
London	256,40—259,60	256,40—259,60

Čurška borza beleži za zadnje dni naslednjo tečaje glavni deviz:

	25. avg.	26. avg.	28. avg.
London	20,50	19,62	18,75
Pariz	11,76	11,20	10,70
Newyork	446,—	446,—	446,—
Bruselj	75,25	75,—	75,—
Amsterdam	238,50	238,—	238,—

Iz tečajev na naših borzih je razvidno, da se je obdržal tečaj funta in da je padee funta prišel do izraza v povšanju tečajev drugih valut,

Borze

Dne 28. avgusta,

Angleški funt 258.—

Nemški čekl 14,30

Denar

Danes belgrajska borza zaradi pravoslavnega praznika ni poslovala. Na zagrebški borzi je znašal promet v devizah 3.997.706 din.

Ljubljana — Uradni tečaji:

London 1 funt 193,40—196,60
Pariz 100 frankov 110,10—112,40
Newyork 100 dolarjev 4403,00—4463,00
Zeneva 100 frankov 995,00—1005,00

Ljubljana — Zasebni kliring:

Berlin 1 marka 14,20—14,40

Ljubljana — Svobodno tržišče:

London 1 funt 256,40—259,60
Pariz 100 frankov 146,04—148,34
Newyork 100 dolarjev 5842,27—5902,27
Zeneva 100 frankov 1318,07—1328,07

Zagreb — Zasebni kliring:

Solun 100 drahem 31,90—32,60

Curih. Pariz 10,70, London 18,75, Newyork 446, Bruselj 75, Milan 23, Amsterdam 238, Berlin 177, Stockholm 94,50, Oslo 94.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 461 denar

v Zagrebu —

Ljubljana, Državni papirji: 7% inv. pos. 99 denar, agrarji 60 denar, vojna škoda promptna 461 den., begl. obv. 85,50 den., dalm. agrarji 80 den., 7% pos. DHB 99 denar.

Zagreb, Državni papirji: 7% inv. posojilo 99 denar, begluške obveznice 86—88,50—88, dalm. agrarji 80 den., 4% severni agrarji 58,50—59 (59), 7% posojilo Drž. hip. banke 99 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 202 blago, Trboveljska 176 blago, Gutmann 61 blago, Sladk. tov. Osijek 80 denar.

Žitni trg

Novi Sad. Danes borza zaradi praznika ni poslovala.

Živinski sejmi

Cene živine in kmetijskih pridelkov. v Slov. Konjicah dne 24. avgusta 1939. Voli II. vrste din 4,50, volti III. vrste din 4, telice II. vrste din 4,50, telice III. vrste din 4, krave druge vrste din 3,50, krave III. vrste din 3, teleta I. vrste din 4,50, teleta II. vrste din 4, prašiči špoharji din 8, prašiči pršutarji din 7 za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste din 12, svinjina din 14, slanina din 16, evinske mast din 18, čisti med din 16, goveje surove kože din 8, telečje surove kože din 10, svinjske surove kože din 6 za 1 kg. — Pšenica din 175, ječmen din 150, rž din 150, oves din 150, koruza din 175, fižol din 200, krompir din 80, lucerna din 60 seno din 45, slama din 20, jabolka I. vrste din 150, II. vrste din 100, III. vrste din 75, hruške I. vrste din 200, II. vrste din 150, III. vrste din 100, pšenična moka din 925, koruzna moka din 200, ajdova moka 250 din za 100 kg. — Drva 70 din za 1 m³, jajca 0,75 din za komad, mleko 1,50 din za liter, surovo maslo 28 din za kg in grozdje 6 din za kg. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih din 4 do 5 za liter, finejšje sortirano vino pri vinogradnikih din 6 do 7 za liter.

Svinjski sejem v Ptuj dne 23. avgusta 1939. Dogon: 473 prašičev. Prodanih: 62 komadov. Cene: pršutarji 7,75 do 8 din, debele svinje 9 din in plemenske svinje 6,50 din do 7,50 din za ki žive teže. Mladi pujski 6 do 12 tednov stari 60 din do 170 din za glavo.

Ljubljanska sadjarska in vrtnarska podružnica vabi svoje člane, da se udeležijo s svojimi proizvodi Zelenjadne razstave na Ljubljanskem velesejmu »Ljubljana v jesen« od 2. do 11. septembra, na kateri so določeni podružnicam Sadržarskega in vrtnarskega društva posebni dnevi, in sicer 4., 5. in 6. dan razstave. Razstavni prostor je brezplačen, glavni odbor kmetijske razstave pa bo nagradil razstavljalce z diplomami in event. kolajmami. Prijave je poslati do 25. t. m. Kmetijskemu razstavnemu odboru, zelenjadnemu odboru na Velesejmu.

Posebna številka Jugoslovanskega Lloydja, posvečena Nemčiji. Zagrebški gospodarski dnevnik »Jugoslovanski Lloyd« je izdal posebno številko, posvečeno Nemčiji. Na uvodnem mestu prinaša zdravici Nj. Vis. kneza namestnika Pavla in nemškega kanclerja Hitlerja, zlasti podčrta dejstvo, da so sedanje skupne meje med Jugoslavijo in Nemčijo postavljene za vedno, kakor sta to izjavila navedena dva najboljša merodajna činitelja. Številka obsega lepo število prispevkov nemških gospodarstvenikov, ima mnogo ilustracij ter obsega 42 strani.

Murska Sobota

Radio. V murskosobotskem okraju je skupno instaliranih 390 radijskih aparatov. Od teh jih je v zasebnih etanovanjih 366, v gostinah pa 24. Število radijskih naročnikov je posebno poskočilo v zadnjih dveh letih.

Kaj breme v murskosobotskem okraju? V našem okraju ljudje največ čitajo tednike, ki jih prihaja v okraj 2960 izvodov. Polovico tega števila odpade na domača tednika »Novine« (816 izvodov) in Mursko Krajino (680 izvodov). »Slovenski Gospodar« ima 625 naročnikov, »Domoljub« 125, ostali tedniki pa 777. Dnevnikov prihaja v naš okraj vsak dan nad 600 izvodov.

Nesreča pri igri. Joško Glaser, tretješolec, je na Kapeli pri igri tako nesrečno padel, da si je zlomil desnico. Posestnikov »in Franc Stibler iz Bakovec pa se je med kopanjem na Muri igral okrog mlinskega kolesa. Po nerodnosti je vtaknil roko v kolo, ki mu je zdrobilo prste na levi roki.